

УРОК 21

Дата _____

Клас _____

Тема. Що таке ґрунт?

Мета: дати учням уявлення про ґрунт, його склад; застосовуючи методи дослідницької діяльності, продемонструвати властивості ґрунту; розвивати загальнонавчальні вміння учнів; виховувати пошану до землі.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми і мети уроку

— Відгадайте загадку.

• Один лле, другий п'є, третій росте. (*Дощ, ґрунт, рослина*)

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь, чим земля відрізняється від ґрунту.

III. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу

1. Робота за підручником (с. 48–51)

— Розгляньте малюнок на с. 48.

— Що ви бачите на малюнку?

— Пригадайте: які умови необхідні рослинам для життя? (*Повітря, тепло, поживні речовини, світло*)

— Роздивіться малюнок на с. 49 угорі.

— Де на малюнку зображена земля?

— З чого вона складається?

— Ґрунт — верхній пухкий шар землі. Саме на ньому ростуть рослини. Ґрунт забезпечує рослини поживними речовинами, теплом, повітрям і водою.

» Робота в групах

— Поміркуйте: де на малюнку зображений ґрунт? Якого він кольору?

— Якими умовами ґрунт забезпечує рослини?

— Що входить до складу ґрунту?

» Демонстрація дослідів про склад ґрунту

— Що ще є у ґрунті? Щоб відповісти на це запитання, проведемо дослід.

— Розгляньте малюнки на с. 50 угорі.

» Дослід 1

Всипимо ґрунт у склянку з водою, збовтаємо і дамо відстоятися. Що ви бачите? (*На дні склянки утворився шар піску і шар глини.*)

— Отже, у ґрунті є пісок і глина, є також каміння і перегній.

— Запам'ятайте нове слово! Перегній — це перегнилі рештки рослин і тварин.

Перегній утворюється внаслідок гниття опалого листя, відмерлих рослин і тварин. У перегній містяться різні поживні речовини, необхідні рослинам.

— Розгляньте малюнок на с. 50 унизу.

— Що на ньому зображено?

— Якого кольору ґрунт?

— Чорного забарвлення ґрунту надає перегній. Чим більше в ґрунті перегною, тим вищий урожай.

» Дослід 2

Візьмемо ґрунт. Нагріємо на спиртівці. Над ґрунтом потримаємо лупу.

- Що ви помітили? Чому це відбувається?
- Який можна зробити висновок? (*У ґрунті міститься вода.*)
- Як потрапляє вода у ґрунт? (*Вода у ґрунт надходить під час випадання дощу чи снігу.*)
- Для чого потрібна вода у ґрунті? (*Вода потрібна для життя рослин. З водою корені всмоктують з ґрунту необхідні речовини.*)

» Дослід 3

У склянку з водою опустимо грудочку ґрунту. Що ви бачите? (*З неї виходять бульбашки.*)

- Отже, до складу ґрунту входить повітря.
- Для чого потрібне повітря у ґрунті? (*Повітря потрібне для дихання коренів. Щоб у ґрунті було більше повітря, його розпушують.*)

» Робота у парах

- Розгляньте фото на с. 51 угорі.
- Які живі організми живуть у ґрунті?
- У ґрунті живуть дощові хробаки, личинки комах, миші, кроти, хом'яки, ховрашки.

2. Фізкультхвилинка

IV. Узагальнення й систематизація отриманих знань

1. Продовження роботи за підручником (с. 51)

» Робота з прислів'ями

- Поясніть і запам'ятайте прислів'я!
- Без перегною, не буде врожай горою.
- На чорній землі білий хліб родить.
- Поміркуйте: *Земля, земля, ґрунт...*
- Що називає кожне з цих трьох слів?

2. Завдання для друга природи

- Порівняйте, чим відрізняються земля та ґрунт. Чи можна ґрунт називати землею? Як ви вважаєте, чому нашу планету назвали Землею?
- Прочитайте поетичні рядочки про землю на с. 136.
- Як ви їх розумієте?

V. Підсумок уроку

- Що таке ґрунт?
- Що входить до складу ґрунту?
- Яке значення має ґрунт у житті природи?
- Для яких тварин ґрунт є домівкою?